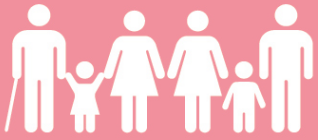


# GROENLINKS

SMALLINGERLAND

1 GEEN ARMOEDE



2 GEEN HONGER



3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN



4 KWALITEITS-ONDERWIJS



5 GENDER-GELIJKHEID



6 SCHOON WATER EN SANITAIR



7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE



8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI



9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR



## GROEN EN EERLIJK

PROGRAMMA  
2022-2026

10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN



11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN



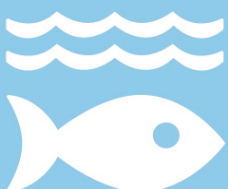
12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE



13 KLIMAATACTIE



14 LEVEN IN HET WATER



15 LEVEN OP HET LAND



16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN



17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN



## Samen voor een solidaire samenleving

GroenLinks wil van de wereld een beter plek maken en daarom gaan we de komende jaren hard aan het werk om dat doel te bereiken. Dat doen we aan de hand van de Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Dat zijn in totaal 17 doelen waar we actief beleid op gaan maken. Zo willen we de ongelijkheid in onze gemeente aanpakken, strijden we voor een inclusieve samenleving en werken we hard aan een duurzame leefomgeving.

Voor GroenLinks gaat democratie overigens verder dan het stembokje. In een democratische gemeente worden mensen aangemoedigd om zich verantwoordelijk te voelen voor hun eigen samenleving. Daarom wil GroenLinks dat Smallerland haar inwoners zoveel mogelijk betreft bij het beleid.

GroenLinks streeft naar een open samenleving, waarin iedereen de vrijheid en kansen heeft om mee te doen en zich te ontplooiën zonder angst, discriminatie, seksisme, racisme of andere vormen van onderdrukking.

De gemeentelijke overheid is van ons allemaal. GroenLinks wil een overheid die borg staat voor het publieke belang en ieders rechten beschermt. Een overheid die verantwoord omgaat met de toegankelijkheid, betaalbaarheid en kwaliteit van belangrijke algemene voorzieningen als zorg, volkshuisvesting, energie, openbaar vervoer, onderwijs, maar ook voorziet in mogelijkheden voor sport en cultuur. Dat doen we niet alleen! Samen met betrokken inwoners staan we garant voor een democratische en duurzame ontwikkeling. Een ontwikkeling die wat GroenLinks betreft in een stroomversnelling komt. Door het aanjagen van de circulaire economie en het stimuleren van duurzame initiatieven willen we ervoor zorgen dat Smallerland zo snel mogelijk volledig energieneutraal is.

In de gemeentepolitiek zet GroenLinks zich in voor haar idealen. Maar daarin houden we natuurlijk rekening met de opvatting en belangen van anderen. In de raad zal GroenLinks zich dan ook altijd constructief opstellen om zo tot een gezamenlijke oplossing te komen. Het lokale bestuur moet toegankelijk en transparant zijn en verantwoording durven af te leggen over het gevoerde beleid. Een duidelijk, streng en daadkrachtig gemeentebestuur waar nodig, maar ook een aanspreekbaar bestuur, dat open staat voor suggesties en kritiek.

De komende jaren staat onze gemeente voor grote opgaven. GroenLinks zet daarbij het klimaat op één! Zolang we namelijk niets doen aan de klimaatsverandering, zullen we ons telkens moeten aanpassen aan de gevolgen daarvan. Door te werken aan een duurzame woonomgeving pakken we zowel het klimaat als het te kort aan woningen aan. Dat vraagt wel om verandering. Een verandering die we met ons allen moeten maken. Alleen samen kunnen we zorgen voor een solidaire samenleving. Een samenleving waar iedereen ertoe doet en iedereen mee doet.



## Samen zetten we klimaat op één



We hebben een echte én eerlijke aanpak van de klimaatcrisis nodig. Als we niet snel in actie komen, laten we niet alleen een onleefbare wereld achter, maar wordt de aarde straks ook onbewoonbaar.

De klimaatcrisis is nu al merkbaar: van verwoestende branden, droogte, extreem weer tot aan plant- en diersoorten die uitsterven. Ja, dat komt door ons. Doordat we met fossiele brandstoffen enorm veel CO<sub>2</sub> en andere broeikasgassen uitstoten, is de aarde steeds sneller gaan opwarmen. Het klimaat verkeert in crisis.

Maar het is nog niet te laat. Afgelopen tijd stond het klimaat bovenaan ieders agenda. Wereldwijd gingen miljoenen mensen de straat op voor meer klimaatactie.

We moeten zo snel mogelijk veel minder CO<sub>2</sub> uitstoten. Hoe? Door de grote vervuilers aan te pakken en te investeren in groene alternatieven. De oplossingen zijn er en we weten wat er moet gebeuren. Ook in Smallingerland moeten we snel minder CO<sub>2</sub> uitstoten.

Het klinkt logisch: wij willen de aarde leefbaar doorgeven aan volgende generaties. Toch doen we dat nu niet. Er woedt al een merkbare klimaatcrisis: van alles verwoestende branden, hevige stormen, hittegolven en overstromingen, tot aan plant- en diersoorten die uitsterven. Als we niet snel in actie komen, laten we niet alleen een onleefbare wereld achter, maar wordt de aarde straks ook onbewoonbaar. Tenzij we nu in actie komen. En het goede nieuws is: wij kunnen dit.

Denk aan goed geïsoleerde huizen met lager energieverbruik en zonnepanelen. Schone lucht en veel groen om je heen. Geen vervuilende bedrijven, maar innovatieve ondernemingen op groene stroom. Omscholing naar groene banen om de energietransitie in te zetten.

Alleen ga je sneller, maar samen bereik je meer. Daarom moet Smallingerland samenwerken met andere partijen om ons doel te bereiken: een duurzaam Smallingerland, waar iedereen zich thuis kan voelen. En waarin het goed wonen, werken en recreëren is.

### **We zetten in Smallingerland samen het klimaat op één door:**

#### **Inwoners gaan via een lokaal burgerberaad een centrale rol spelen in de lokale energietransitie en we helpen inwoners klimaatmaatregelen te nemen**

Iedereen kan een steentje bijdragen door zelf klimaatmaatregelen te nemen. Isoleren, tuin vergroenen, geen fossiele brandstof gebruiken, etc etc. De gemeente helpt met praktische hulp en adviezen. Uit onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau blijkt dat een 'inclusieve' benadering essentieel is om draagvlak voor de energietransitie te creëren en te behouden. Burgerberaden (een groep door loting aangewezen mensen) bieden hier een uitkomst.

#### **Smallingerland is aanjager van duurzame startups en sociaal ondernemers die werken aan innovatieve, creatieve oplossingen voor duurzaamheids-vraagstukken**

Ondersteuning kan bestaan uit zaken als goedkope bedrijfsruimte, een trainingsprogramma en het stimuleren van samenwerking en kennisdeling.

#### **We blijven ons verzetten tegen gaswinning in Friesland**

We maken een stevige vuist naar Rijksoverheid als het gaat om gaswinning en stevige vuist naar Provincie en Wetterskip als het gaat om waterhuishouding en autonome bodemdaling.

#### **We stimuleren duurzame landbouw**

De landbouw moet anders georganiseerd worden. Minder industrieel en meer oog voor het milieu. Daarbij moeten de boeren een eerlijke prijs krijgen voor hun producten.



## Iedereen doet er toe en iedereen doet mee



In tijden van crisis voel je hoe belangrijk verbinding tussen mensen is. Samen naar school fietsen, een praatje met je collega aan het begin van de dag, een spelletje in het wijkcentrum of na de wedstrijd iets drinken in de kantine van de sportvereniging. Het is meer dan alleen gezellig. Sociaal contact, ontmoeting en verbinding zijn het fundament van een samenleving.

Wonen is een eerste levensbehoefte. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting van kwetsbare mensen, zoals dak- en thuislozen en mensen met GGZ-problematiek. De gemeenten moet in de huisvestingsplannen daarom rekening houden met de verschillende doelgroepen die een plekje verdienen in Smallingerland. Iedereen mag zelf kiezen of je thuis blijft wonen met professionele hulp of in kleinschalige woonvormen waar zorg aanwezig is.

GroenLinks staat voor een overheid die samen met alle Nederlanders zorgt voor de bouwstenen die daarvoor nodig zijn. Dat begint dichtbij. In je wijk, dorp, of gemeente.

De bouwstenen zijn de plekken waar mensen elkaar ontmoeten. Buurthuizen en -tuinen, bibliotheken, zwembaden, gebedshuizen, verenigingen, culturele centra en creatieve broedplaatsen voor kunstenaars en startende ondernemers. Bij deze ontmoetingsplekken is toegankelijkheid de norm in plaats van de uitzondering. Waar deze bouwstenen ontbreken, ligt een verantwoordelijkheid bij de overheid. Een grote verantwoordelijkheid. GroenLinks investeert in sociale voorzieningen. In ontmoeting en verbinding. In welzijn. In mensen.

Want mensen zijn zelf de motor van hun wijk, dorp of stad. Als ondernemer, vrijwilliger of mantelzorger, alleen of samen met anderen in bijvoorbeeld een coöperatie. Zonder hen geen samenleving. Aan de basis van die samenleving ligt voor GroenLinks de overtuiging dat wat ons bindt, veel sterker is dan wat ons scheidt.

Zorg is geen markt. We dringen de marktwerking terug en stellen samenwerking tussen zorgorganisaties en zorgprofessionals voorop. Niet de laagste prijs maar de hoogste kwaliteit moet leidend zijn.

In de zorg draait het nu te veel om cijfers, in plaats van aandacht voor mensen. De bezuinigingen hebben enorme gevolgen en de complexe regelgeving leidt tot onnodige werkdruk bij zorgprofessionals en mantelzorgers. GroenLinks wil zorgverleners het vertrouwen, de ruimte en erkenning geven die zij verdienen.

GroenLinks geeft gezondheid topprioriteit en werkt aan een Smallingerland waarin iedere inwoner de zorg krijgt die zij of hij nodig heeft. Hierbij staat GroenLinks voor samenwerking, vertrouwen en solidariteit.

GroenLinks zet zich in voor inclusieve zorg: dichtbij huis, toegankelijk voor iedereen en gebaseerd op vertrouwen.

Alle kinderen verdienen eerlijke en gelijke kansen. Onderwijs is daarin cruciaal. Op school kunnen kinderen opgroeien tot zelfbewuste en nieuwsgierige volwassenen die vol zelfvertrouwen hun weg vinden in de samenleving.

**Zo zorgen we ervoor dat iedereen in Smallingerland er toe doet en iedereen meedoet:**

### **We zetten in op het voorkomen van gezondheidsproblemen en het verkleinen van gezondheidsachterstanden**

Voorkomen is beter dan genezen. GroenLinks zet daarom in op een sterk preventief beleid en het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Een goede gezondheid begint bij gezond leven en daarmee het voorkomen dat je zorg nodig hebt.

### **Zorgaanbieders werken samen met kwaliteit als uitgangspunt**

Wij willen samenwerking tussen zorgaanbieders met kwaliteit als uitgangspunt, in plaats van concurrentie op basis van prijs. Zorg en winst horen niet bij elkaar. GroenLinks stelt samenwerking voorop. Meer samenwerking binnen de zorg en het sociaal domein levert bovendien niet alleen kwalitatief betere hulp- en ondersteuning op, maar bespaart ook geld.

### **Het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking moet voortvarend uitgevoerd worden**

We zetten vol in op de uitvoering van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking. Gemeentelijke gebouwen, voorzieningen en (digitale) informatie maken we (nog) toegankelijker. Dit doen we via een concreet plan van aanpak op diverse leefgebieden. We hebben speciale aandacht voor kinderen met een handicap.

### **Kinderen hebben recht op een gezonde school met schone lucht**

GroenLinks wil dat alle scholen in Smallingerland praktisch geholpen worden bij het realiseren van een gezond binnenklimaat met gezonde lucht in de hele school.

### **Smallingerland stimuleert gendergelijkheid**

GroenLinks wil dat Smallingerland een inclusieve gemeente is en blijft. GroenLinks vindt dat iedereen hier zichzelf moet kunnen zijn en daarom willen we dat onze gemeente een actief anti-discriminatiebeleid gaat voeren.

### **Niet de beleidsterreinen, maar de mens staat centraal**

GroenLinks wil de sociale uitdagingen binnen gemeenten in samenhang oplossen. Met GroenLinks in het gemeentebestuur werken de portefeuilles jeugd, zorg, participatie en wonen intensief samen. Een goede gezondheid begint bij een gezonde, sociale leefomgeving, werk en inkomen en een veilige plek om te wonen en zorg en ondersteuning voor wie dat nodig heeft. Het thema zorg is daarom onlosmakelijk verbonden met andere beleidsterreinen.



Iedereen heeft recht op adequate huisvesting. Maar goed en betaalbaar wonen is voor steeds minder mensen vanzelfsprekend: van studenten tot ouderen en van starters tot veertigers met een middeninkomen. Het huidige woonbeleid voedt bovendien de maatschappelijke ongelijkheid. Daarnaast behoren huishoudens via hun woning tot de grootste uitstoters van broeikasgassen in Nederland. Het huisvestingsbeleid moet dus radicaal op de schop.

GroenLinks wil voor iedereen in Smallingerland een betaalbare, energiezuinige en bij voorkeur energieneutrale woning. GroenLinks wil dat de alle woningen in Smallingerland zo snel mogelijk volledig energieneutraal zijn: optimaal geïsoleerd, zelfvoorzienend en zelfs energieleverend voor bijvoorbeeld elektrische auto of fiets.

Door concrete prestatieafspraken met woningcorporaties te maken, willen we ervoor zorgen dat er voor starters in Smallingerland voldoende huur- en koopwoningen beschikbaar blijven en dat er voldoende keuze is voor zowel jonge gezinnen als ouderen die ondersteuning nodig hebben. Daarbij wordt vooral ook gelet op de kwaliteit van de leefomgeving. Veel groen, schone lucht en geen geluidshinder.

GroenLinks wil tot slot voor elke wijk of dorp een platform. Regelmatig overleg tussen gemeente, welzijnswerk, woningcorporaties, wijkagent en bewonerscommissies kan namelijk een belangrijke bijdrage leveren bij het oplossen van problemen die te maken hebben met leefbaarheid van de directe leefomgeving.

Om de energietransitie eerlijk te laten verlopen moet beleid specifiek voor lagere inkomens worden ontwikkeld. In Nederland hebben ongeveer 700.000 huishoudens moeite om hun energierekening te betalen. In Smallingerland heeft zo'n 10% van de huishoudens te maken met energiearmoede. Investeren in duurzaamheid is voor hen niet altijd aan de orde, terwijl hun woonlasten als gevolg van de energietransitie zonder ingrijpen zullen stijgen.

## **Zo zorgen we ervoor dat iedereen in Smallingerland duurzaam kan wonen:**

### **We grijpen de energietransitie aan om fors in wijken te investeren**

De energietransitie kan alleen slagen als we bewoners serieus nemen in hun wensen en toekomstverwachtingen. We komen niet alleen wat halen maar ook iets brengen. We gaan samen met bewoners, verenigingen en bedrijven aan de slag met het zo goed en groen mogelijk inrichten van hun directe omgeving. Ontstening is erg belangrijk in het kader van klimaatadaptatie. In onze gemeente zijn op initiatief van GroenLinks al enkele Tiny Forests aangelegd. Natuurlijk kunnen inwoners in het kader van Operatie Steenbreek ook hun steentje bijdragen door de eigen tuin te vergroenen. Maar hoe mooi zou het zijn wanneer openbaar groen samen met of door bewoners wordt aangelegd en onderhouden.

### **Om de woningnood op korte termijn te verlichten, zorgen we voor tijdelijke woningen**

Het tekort aan woningen is dusdanig urgent dat we niet kunnen wachten tot de nieuwbouw van met name sociale huurwoningen van de grond is gekomen. Daarom stimuleren en faciliteren we de bouw van flexibele woningen voor de groepen waarbinnen de nood het hoogst is: studenten, dakloze mensen, statushouders en arbeidsmigranten. Maar ook voor woonstarters kunnen flexibele woningen een tijdelijke oplossing bieden. De gemeente kan opdracht geven voor de bouw van flexwoningen op eigen grond, of de bouw hiervan faciliteren op particuliere grond.



### **We rollen de rode loper uit voor energiecoöperaties**

Iedere inwoner onze gemeente krijgt de kans om lid te worden van een energiecoöperatie. Wanneer bewoners en lokale ondernemers zélf duurzame energieprojecten realiseren, vloeit een groot deel van de opbrengst terug in de lokale economie.

### **Woningen zijn geen handelswaar. Daarom voeren we een zelfbewoningsplicht en een anti-speculatiebeding in voor nieuwe koopwoningen**

Eén van de oorzaken van de alsmaar stijgende huurprijzen in met name Drachten is het grootschalig opkopen door beleggers van woningen met als doel deze te verhuren. Daarom wil GroenLinks het niet langer toegestaan om nieuwbouwwoningen op te kopen voor verhuur, of om deze direct weer voor een hogere prijs door te verkopen (anti-speculatie).

### **We stellen een huurplafond en een maximale huurstijging in voor nieuwe huurwoningen in de vrije sector**

Huurders in de vrije sector, waaronder veel mensen met een middeninkomen die werkzaam zijn in de publieke sector, zijn momenteel overgeleverd aan de grillen van de markt. Het staat verhuurders vrij om de prijzen elk jaar en ook nog bij de wisseling van huurders te verhogen. Voor nieuwe huurwoningen maximeren we dan ook de jaarlijkse huurstijging en de uiteindelijke huurprijs. Hiervoor gaan we in gesprek en maken we afspraken met institutionele beleggers en andere verhuurders. Zo houden we grip op de prijsstijging en maken we wonen voor meer mensen beter betaalbaar.

### **We willen een schone en gezonde leefomgeving met meer aandacht voor luchtkwaliteit**

De luchtkwaliteit in Smallingerland verschilt per buurt of wijk. Naast de industrie zorgt het stoken van hout voor veel overlast. Volgens Milieu Centraal heeft ongeveer 1 op de 3 Nederlanders wel eens last van de open haard, houtkachel, barbecue of vuurkorf van de burens. Voor sommigen is de geur gewoon onprettig, voor anderen moeten de ramen en roosters zelfs gesloten worden omdat men gevoelige luchtwegen heeft. Mensen met COPD, astma en bronchitis hebben veel last van rook. Soms kan met een goed gesprek en simpele maatregelen de overlast beperkt blijven. Vooral verkeerd stoken geeft extra overlast. Daarom wil GroenLinks dat onze gemeente duidelijke regels omtrent het stoken van hout opstelt en dat "onruststokers" actief benaderd worden en samen met de bewoners naar oplossingen wordt gezocht.

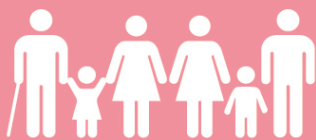
### **We zorgen voor optimale natuurlijke en maatschappelijke inpassing van wind- en zonneprojecten**

GroenLinks wil in Smallingerland dat zonneweides worden gecombineerd met rijke natuur die bijdraagt aan een toename van biodiversiteit.

# GROENLINKS

SMALLINGERLAND

1 GEEN ARMOEDE



2 GEEN HONGER



3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN



4 KWALITEITS-ONDERWIJS



5 GENDER-GELIJKHEID



6 SCHOON WATER EN SANITAIR



7 BETAALBARE EN DUURZAME ENERGIE



8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI



9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR



 <https://smallingerland.groenlinks.nl/>

 [smallingerland@groenlinks.nl](mailto:smallingerland@groenlinks.nl)

 @GroenLinks\_Smal

 /groenlinkssmallerland

 /groenlinks\_smallingerland

Postadres:

Postbus 10.000

9200 HA Drachten

Dit is ons verkorte verkiezingsprogramma. Ga voor het complete programma naar onze website.

10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN



11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN



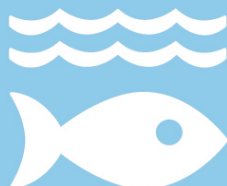
12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE



13 KLIMAATACTIE



14 LEVEN IN HET WATER



15 LEVEN OP HET LAND



16 VREDE, JUSTITIE EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN



17 PARTNERSCHAP OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN

